

Helsingfors/Mariehamn 12.6.2023

Nr 31/23

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
den 3 och 5 maj 2023,
nr 116, 118, 120, 122,
124 och 126/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget den 3 och 5 maj 2023 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk,
3. Landskapslag om ändring av 1 och 4 §§ landskapslagen om marknadskontrollen av vissa produkter,
4. Landskapslag om ändring av 5 och 7 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om konsumentssäkerhet,
5. Landskapslag om ändring av 5 § plan- och bygglagen för landskapet Åland,
6. Landskapslag om ändring av 16 § landskapslagen om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas bakgrund och huvudsakliga innehåll

Genom ändringen av rikets hälsoskyddslag (FFS 1258/2022), lag om vattentjänster (FFS 1259/2022), miljöskyddslag (FFS 1260/2022) och lag om marknadskontrollen av vissa lagar (FFS 1261/2022) genomfördes i riket Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten, nedan dricksvattendirektivet. Rikets hälsoskyddslag är tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen. Ändringarna i

rikets hälsoskyddslag blir därigenom med vissa undantag gällande på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Genom landskapslagen görs vissa anpassningsbestämmelser i blankettlagen om hälsoskydd. Genom landskapslagen om ändring av landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk införs ett antal tillämpningsbestämmelser om hushållsvatten i lagen. Tillämpningsområdet för landskapslagen om marknadskontrollen av vissa produkter utökas med landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen samt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om konsumentssäkerhet i fråga om leksakers säkerhet. Dessutom görs vissa mindre lagtekniska ändringar i de övriga landskapslagarna.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet tillkommer enligt 18 § 1, 4, 10, 12 och 22 punkterna i självstyrelselagen lagstiftningsbehörigheten helt eller med vissa undantag gällande landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, natur- och miljövård, vattenrätt, hälso- och sjukvård samt näringsverksamhet.

I utlåtande nr. 9/16 av 25.5.2016 över bl.a. landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen kritiserade Ålandsdelegationen den vaga förvaltningsbestämmelsen i blankettlagens 2 §. De anmärkningar som då framfördes gäller även den ändrade bestämmelsen. Beträffande myndighetsfördelningen bör även beaktas att förhållandet till utländska makter utgör riksbehörighet enligt självstyrelselagens 27 § 4 punkt med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. Rikslagen och dricksvattendirektivet förutsätter kontakter med Europeiska kommissionen och EU:s medlemsländer. Vid tillämpningen av landskapslagen bör det i självstyrelselagens 9a kap. stadgade förfarandet gällande beredningen av unionsärenden och kontakterna med kommissionen och medlemsländerna följas. Enligt 59b § 3 mom. i självstyrelselagen ankommer det på riket att utse förvaltningsmyndigheten i sådana fall där EU-lagstiftningen förutsätter att en medlemsstat endast utser en gemensam förvaltningsmyndighet. Artikel 18 i dricksvattendirektivet synes förutsätta att medlemsstaterna upprättar och uppdaterar ett gemensamt dataset för hela medlemsstaten med den information som artikeln förutsätter. I enlighet härmed förutsätts landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt landskapslagens 6 § 4 mom. samarbeta med riksmyndigheterna om datasetet enligt 21 § i hälsoskyddslagen. En motsvarande bestämmelse finns i 16a § 2 mom. i landskapslagen om ändring av landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk.

I landskapets behörighet ingår att lagstifta om inspektioner och kontroller inom landskapets behörighetsområden.

Förordningsfullmakter har intagits i landskapslagens 14 § 2 mom., samt i 13a § 5 mom., 16 § 5 mom. och i 16b § 3 mom. i landskapslagen om ändring av landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagarna, de antagna rikslagarna och dricksvattendirektivet kan delegeringsstadgandena inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Förordningsfullmakterna uppfyller därigenom de förutsättningar för delegeringar som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom. som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

Straffbestämmelserna i landskapslagen om ändring av 5 och 7 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om konsumentssäkerhet kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Siitari och suppleanten Lindroos-Hovinheimo.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare